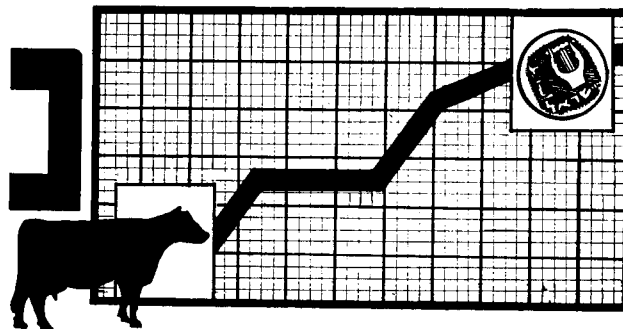

כלכלה

ואשק

בעיות בכיווני דרך בענף החלב לשנים הבאות

(הרצאת הפתיחה באסיפה הכללית של התאחדות מגדלי בקר בישראל, שהתקיימה ב-10 ו-11 באוקטובר 1972)

טון) וירידה תלולה שוב במחירים. אין להניח, כי נרצה אי פעם להיצמד לאותה המטוטלת האי-רופית. בזמנו התנהל ויכוח על בסיס החישוב לצריכה — כמות שומן, או חלב כחוש — אולם ויכוח זה התנהל על כמות שולית ומדיניות המשרד היתה והינה גם כיום, כי הייצור המקומי יצטרך לספק את מלוא הצריכה המקומית.

193 משקים, קיבוצים ומושבים שיתופיים, או יותר מ-77 אחוז של כלל המשקים השיתופיים הם יצרני חלב. 4,850 מחזיקי בקר חלב קיימים בהתיישבות האינדיבידואלית, ומהווים כ- $\frac{1}{3}$ מכלל היחידות הפעילות בסקטור המושבי. כ-45 אחוז מן המשקים הגדולים יצרו יותר ממיליון ליטר חלב בשנה, והשאר קרוב למיליון כל אחד. בסה"כ יגיע, לפי האומדן, ייצור החלב במשק הגדול בתשל"ב לכ-215 מיליון ליטר.

הייצור במשק המשפחתי יגיע, לעומת זאת, בתשל"ב לכ-210 מיליון ליטר. כ-30 אחוז ממחזיקי בקר מקיימים עד 5 חולבות, ו-7 אחוזים אחוז אחרים — מ-6 עד 10 חולבות, ו-7 אחוזים יותר מ-20 חולבות ליחידה. במשק המשפחתי שבטיפול המחלקה להתיישבות המצב גרוע יותר. מכ-2,500 מקיימי רפת — 39% — עד 5 חולבות ביחידה, 40% — מ-6 עד 10, ורק אחוז אחד יותר מ-20 חולבות ליחידה. בשנת תשל"א שיווקו 22 אחוז מיחידות הרפת במושבים שבטיפול המחלקה להתיישבות עד 10 אלפים ליטר חלב ליחידה, 21% — מ-10—20 אלף ליטר, ו-18% — מ-20—

הבעיה, לפניה אנו עומדים, אינה רק בעית האיזון של יחסי היצע והביקוש. אנו חשים כי מידת יציבותו וביסוסו של הענף, ויותר מכך — גידול או צמצום במספר הרפתנים, מבטא יותר מכל ענף אחר בחקלאות את השינויים הסטרוקטורליים, כלכליים, ארגוניים וחברתיים בחקלאות הישראלית.

בתכנית החומש לקחנו בחשבון גידול הצריכה של כ-100 מיליון ליטר, או גידול של 122% משנת המוצא לשנת היעד. בפועל, כנראה, נצטרך לכמות היעד של כ-535 מיליון ליטר כבר ב-1973/74. פרוש הדבר, כי הצריכה, אותה חזינו ב-1975/76, הוקדמה בשנתיים. בשנת 1972/73 נגיע לייצור של כ-435 מיליון ליטר והייבוא בחמאה ואבקת חלב תשלים את הצריכה ב-55 מיליון ליטר אקויואלנטיים נוספים. יהיה עלינו לקחת בחשבון גידול שנתי בצריכה של 40 עד 50 מיליון ליטר, או שיעור גידול בין 8 ו-10 אחוזים — בעוד הגידול בייצור נאמד בכ-25 מיליון ליטר, או שיעור גידול של 5—6 אחוזים. אם מגמה זו תימשך, יגדל הפער המצטבר בין האספקה והצריכה, ונצטרך להיעזר יותר ויותר בייבוא מן החוץ.

ההתפתחות בשוק המשותף מודעת לנו מאז קיומם של הררי החמאה ומחירי ייבוא מגוחכים דרך התקופה, בה מחיר פו"ב עלה ל-1,800 דולר לטונה, וחזרה למצב של היום, בו עקב הגידול העצום במחסני החמאה באירופה (כ-320 אלף

ומכאן הסכנות הרבות לגשירה תוך כדי ביצוע תכנית הפיתוח.

על סדר היום של הנהלת משרד החקלאות יועמדו לדיון הנקודות הבאות:

א. כלפי האוצר — להבטיח מחיר חלב לכל הכמות שתיווצר בפועל ב-1973/74. כלפי החקלאים — להבטיח מראש את המכסות למלוא כושר הייצור למשקים, שיכללו בתכנית פיתוח;

ב. בחינה מחודשת של המחיר לחלב שיכלול הן את הפיצוי לגידול בסעיף החזר הון והן הגדלת הרווחיות בענף. אין ספק, כי הרווחיות הנמוכה בענף יחסית הינה אבן-נגף, בטווח ארוך, לגידולו.

ג. הבטחת מקורות הון וקביעת תנאי החזר למשקים, המסוגלים להיכלל בתכנית פיתוח מזורזת;

ד. מציאת שיטה — משותפת עם התנועות — לטיפול והדרכה במשקים משפחתיים ובמכלול הלוגיסטי האופייני לענף זה: מקצוע, מימשק והפעולות הקשורות ביחסים עם המושב, האגודה וארגוני הקניות;

הבעיות, שאנו עומדים בפניהן — הן, ללא ספק, קשות ובעלות משמעות מבחינת צבינה של ההתיישבות, ובעיקר המשפחה. אולם, הנני בטוח, כי בשילוב המאמצים של משרד החקלאות, המחלקה להתיישבות ונציגי התנועות נוכל להן.

אפרים שילה, מנהל המרכז

לתכנון ופיתוח חקלאי והתיישבותי

30 אלף ליטר. הפיגור אחר המכסות במשק המשפחתי הגיע בתשל"א לכ-28 מיליון ליטר חלב, מהם כ-9 מיליון ליטר במושבים שבטיפול המשרד וכ-19 מיליון ליטר במושבים שבטיפול המחלקה להתיישבות. במושבים אלה אף פחת השיווק אבסולוטי בתשל"א מול תשל"ל ב-5.2 מיליון ליטר חלב. ברבע הראשון של 1972 קטן שוב שיווק החלב במושבים שבטיפול המחלקה להתיישבות במיליון ליטר נוספים. בתכנית של המחלקה לקה להתיישבות להוסיף למושבים שבטיפול כ-8,000 חולבות ב-600 יחידות רפת. התכנית מחייבת השקעה של כ-45 מיליון לירות, וחזויה הגדלה בייצור החלב בכ-47 מיליון ליטר נוסף על ה-68 מיליון ליטר שנוצרו בפועל בתשל"א.

הבעיות בענף הרפת, בפניהן אנו עומדים, מתאפיינות על-ידי:

1. אספקת גידול הצריכה השנתית של 40—50 מיליון ליטר, או שיעור גידול שנתי של הייצור הקיים ב-9—11 אחוז;

2. הננו בעיצומו של תהליך רה-תכנון ענף הרפת. במקום התכנון ההתיישבותי ההיסטורי של פיזור הענף ליחידות קטנות, כשלד של המשק המעורב, הננו עוברים לצמצום קיצוני של מספר הרפתות, כדי יחידות התמחות ועתירי הון. תוך כדי מעבר זה, הננו חייבים להכריע בקונפליקט בין הצרכים ההתיישבותיים לבין התביעות ליעילות של הכלכלנים ואנשי המקצוע;

3. הענף הפך להיות העתיר-הון ביותר בין ענפי החקלאות. היקף ההשקעה זהה ל-3 דונם חממות או ל-80 טון פטמים. אולם, יש להדגיש את השוני בהשקעה בענף זה לעומת ענפים אחרים, והוא — שמחציתו נזיל וניתן למימוש, עקב חוסר הצלחה, או הצורך לממן השקעות והוצאות רווחה. שוני זה הופך לקריטי באותם המקרים, בהם ערך הפרות הניתנות למכירה עולה על היקף ההתחייבויות להחזר הון של בעלי הרפת.

4. אופיו של הענף ועתירותו בהון גורם לפער בין קצב ההשקעות עד ליחידה כלכלית לבין קצב ההתמחות המקצועית ובתחום המימשק,

מזכירות התאחי' מגדלי בקר

וכל עובדי המשרד

מברכים את החברה לעבודה

חנה יצחק

להולדת בנה-בכורה

בברכת מזל טוב